

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átveve:

Égész évre	8 frt — kr.
Negyedévre	2 — —

Helyben házhoz hordva:

Égész évre	10 frt — kr.
Negyedévre	2 frt 50 kr.

Vidékre postán szállítva:

Égész évre	12 frt — kr.
Negyedévre	3 — —

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik minden nap a hétfőn és ünnep utáni napok kivételével

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Apácza u. 3. sz.

A szerkesztőség kéziratok visszaadására vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 4 kr.

NAGYVÁRAD, október 11.

Kifosztott közgazdaság.

(K. Ö.) A pénzpiacz válsága, melynek hullámai még egyre kavarnak, mely tanulságot rejt méhében.

Megtanuljuk, hogy közgazdaságunk egész rendszere szegyenletes függésben van a mozgó nemzetközi tőkével szemben.

Arról nem beszélünk, hogy a mozgó tőke mozgató ereje a közgazdaság minden tényezőjének. Ez hivatását képezi a nagy tőkének. És amikor a nagy tőke ezen hivatását betölti, erkölcsi momentumok nem vezérlik elhatározásában, a hazafias szempontok sem szokták befolyásolni tetteit. Amit tesz, azt haszonból teszi, más elismerést nem is kíván magának, mint agiót és kamatot, azért oly kegyetlen és rideg a nagy pénz, mint azok, akik forgatják.

Tulló azonban a czélon az, aki magasabb hivatási kört tulajdonít a nagy tőkének, mint a közgazdaság tényezőinek. Fruktifikálja magát a mozgó nagy tőke, ha tudja, a Szahara, vagy a Góbi sivatagon, vagy keresse fel a sziu-indiánusokat őserdeikben s a füllatos proirokon és mondja aztán én vagyok ennek a népnek mindene, én teremtem meg a kereskedelmét, iparát és teszem lehetővé, hogy a föld kincseit kiaknázhassa.

Ugy-e bár, hogy ez öntelt beszéd lenne, mert tudjuk, hogy a nagytőke csak ott dolgozhatik haszonnal és csak azokat a népeket keresi fel, melyek a

czivilizáció bizonyos fokát már elérték. Ipar, kereskedelem és mezőgazdaság, bár kezdetleges állapotban, megteremtődtek a népek életfenntartási ösztönéből, enerzsiájából és a kis, nemzet tőke segítségével. Mikor ez aztán már mind megvan, akkor kezdődik a nagytőke szerepe, mely ha nemzeti szempontokat ismerne, nagyot tudna létesíteni a nemzetek konszolidációjára irányuló munkában. De mert csak nemzetköziséget ismer, az aranyborjút, ennek nagyra hizlalása érdekében a közgazdaság kifosztására törekszik, nemcsak, hanem a tőzsei krachok tanúsága szerint, a kifosztás terén sikerrel operál.

Mert mi egyéb minden tőzsei derout, ha nem számtalan gazdasági exisztencia bukása és a nagytőke gyarapodása. Az az értékpapír, mely a derout idejében a kis exisztencia birtokában van, már keltekezésekor a nagytőke hasznát szaporította. Az ázsio idejében ismét a tőke az, mely a tejfelt leszedi, az agiotage utján kamat nyereségét gyarapítva, a kis exisztencia dehogya adna túl az olyan papiron, melynek értéke emelkedőben van, inkább vásárolja, pedig az aranyborju már kivette hálóját gyanutlan áldozatai felé, melyet akkor von össze, mikor már minden a rejtekből előcsalt kis tőke az aranyborju körül tánczol. Ekkor mint kegyetlen hitelező, a hitelképesség kétségbevonásának ürügye alatt, beszünteti a hitelezést éppen akkor, mikor erre legnagyobb szükség van. Bekövetkezik a derout és azok az értékek, melyek az emisszió, az ázsio és a spekuláció százaléke alakulásában kamatnyereséget bizto-

sítottak a mozgó nagytőkének, most értékesztetten ismét a nemzetközi nagytőke birtokába jut.

Mindennek eredményeképp a tapasztalat szerint a közgazdasági látóhatáron feltűnik a pénzpiacz válsága. A pénz megdrágul. Az ipar és kereskedelem zavarokkal küzd. A pénz drágasága következtében a kamatozó értékpapírok azok birtokából, kik ezekkel rendelkeznek a nagytőke birtokába jutnak. A kifosztásnak ártatlannak látszó, de közgazdaságra nézve veszedelmes neme.

És mit mondjunk a mezőgazdaságról? Megfelelt erre az osztrák-magyar bank, mikor az első rangu malomváltókat is visszautasította, hogy a mezőgazda valahogy észrevétlenül át ne surranjon a kapitalizmus által saját előnyére tervszerűen előkészített pénzdrágaságon. Megfelelnek erre az ország hivatalos természetbecslései, melyek a természetbecsléseket csak azért kénytelenek kedvezőbb színben feltüntetni, hogy értékpapírjaink vissza ne szívárognak a külföldről. Aminek természetes következménye azután, hogy a magyar gazda olcsóbban kénytelen termését eladogatni, mint azt a tényleges viszonyok igazolják.

Igaz, hogy valahányszor a kiosztott közgazdaság katasztrófája előtt állunk, szeretjük a merkantil rendszer csődjét jövendőlni. A kapitalizmus rendszerét azonban soha más gazdasági rendszer nem fogja felváltani, ha a pusztta jövendölgetés és szemlélődés terén maradunk. Szükséges, hogy a közgazdaságot függetlenítsük a nemzetközi nagytőke betolyása

A „TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Nyulak veszedelme.

(Vadász-anekdoták)

Közli: Idem.

Egy régi diák vers maradt fenn a tapsifüleséről, mely így hangzik:

<i>Lepus</i>	=	a nyul
<i>sedebat</i>	=	lapul(t)
<i>in via</i>	=	hol az ut vezet
<i>edebat</i>	=	evett
<i>quid?</i>	=	mit?
<i>gramen</i>	=	füvet.

Egy másik dalba szedett versben a nyul némi czélzással a »reineczki róka« czimű állat-époszra és egyszersmind arra, hogy mily keresett cikik ő a konyhán, a felett kesereg, hogy mikor ő a királyi udvarba kerül, nem ő, de a király az, aknek oka van a látogatásnak örüvendeni. Mindkét vers latinul van írva, a miből látható, hogy a vadászok mindig nagy szükségét érezték a diákszónak, főleg ha a vadász-kalandok elbeszélésénél a füllentések szótára felmondta a szolgálatot.

* * *

Vidám társaság ülte körül a nagy kerek asztalt. A csupa szakavatott és viharedzett jágerek közt a főerdész vitte a szót és az elnöki tisztet. Ő volt a példaadó a kancsók üritgetésében is, s minthogy ebbeli szerepét is

igen komolyan fogta fel és kifogástalan korrektséggel töltötte be, csakhamar belejutott abba a rózsás hangulatba, melybe Bacchus az ő hiveit beleringatja s megszállotta őt a vadászok királyának, boldogemlékezetű Münchenben báronak szelleme. Fájdalmas tekintete a távolban révedezett, mintha valami kedves visszaemlékezésin gondolkodnék. Az asztal tájéka elnémult. A vendégek jelentős pillantásokat váltottak egymással, mert jól sejtette mindenki, hogy a vén zöld kabátos rögtön aláereszkedik abba a kincses bányába, honnan a legvidámabb vadásztréfák szoktak napfényre kerülni. És csakugyan! Az öreg egy nagyot kortyolt, megigazította szürke bajuszát és rákezde: »Midőn tanoncz éveimet tapostam N. N. erdő mester oldalán — minden borból jager így kezd — egy napon három városi urjött ki hozzánk látogatóba. Az egyik járásbíró volt, a másik kataszteri ellenőr, a harmadik meg pótkávégáros.

— Micsoda? — szólt közbe valaki.

— Pszt, csend! Hallgass! Némitották el a közbeszédőt a többiek.

— Afféle városi gazdálkodó volt ha mondom, kinek megvolt a gyártási engedélye. Különben nehéző fejű ember volt az istenadta, a ki már visszavonult az ügyektől s a vadászat nemes mesterségére adta fejét utolsó napjaira. Főnököm sürgős dolgával mentette ki magát és rám bízta a jövevények kalauzolását. Neki vágtunk a tábláknak. Süldők voltak szép számmal, nem is voltak nagyon ijedősek, de a lövés

gyalázatosan ment. A maláta gyárosnak csodálatos szerencséje volt a hajtásban, a nyulak mind feléje szaladtak s egy nap alatt három nyulat leterített.

A főerdész itt elhallgatott, mert szükségét érezte annak, hogy magát egy korty itókéval megerősítse. A mi megtörtévé, így folytatta tovább az elbeszélését:

— A pusztán voltak rókavermeink. A vadászat előtti napon jól körülnéztük az egyik csapdát s a nyilasokat még mielőtt a kutyákat a lyukba eresztettük volna, zsákokkal dugtuk be. Csakugyan egy egész róka család volt a lyukban. A róka fiókokkal rövidesen elbántak kutyáink s rakásra folytogatták őket, azután pedig kivonszolták az élettelen ravaszdíkat a lyuk elé. A két öreg megfogódott a zsákban. Ezeket én szürkületkor szépen megnyuztam, a bundájukat lehuztam, testüket pedig a kerítés kanójára tűztem, mert szerettem volna róluk fekete varnyut löni.

A mint azonban másnap vadászat után a városi vadászokkal a tanya felé ballagok, hirtelen őrdögi gondolat fogamzik meg agyamban. Oda fordulok a deres fejű maláta gyároshoz és azt kérdelem tőle, evett-e már sok nyulpecsenyét életében?

— Oh dehogy, barátom! — válaszol ő — egy-egy ötfontos darabnak az ökör czombjából mindig szivesben neki fekszem.

— De egy párt csak mégis magával visz ön a saját kezüleg leterített tapsifülesek közül? Tudja mit: én magam nyuzom meg önnek a

alól, oly értelemben, hogy az utóbbi az előbbinek táplálója és ne kifosztója legyen. Amit úgy fogunk elérni, hogy ha egyrészt saját közgazdaságunk fejlesztjük, első sorban a kis gazdasági erőket csoportosítjuk és ha másrészt a külföldi nagytőke segítségét csak hasznos jövedelmező befektetésekre vesszük igénybe.

A képviselőház gazdasági bizottsága

Perczel Dezsőnek, a ház elnökének elnöklésével ma ülést tartott, a melyben a bizottság tagjai közül Csávossy háznagy, Molnár Antal jegyző és Bornemissza Ádám, Dániel Márton és Nopcsa Elek báró vettek részt. A ház pénztárának állapotáról szóló jelentésnek tudomásul vevése után több képviselőházi tisztviselőnek magasabb fizetési osztályba való sorolás, illetőleg fizetésemelés iránt a házhoz intézett kérését megvizsgálásra és javaslattevésre kiadta a bizottság jegyzőjének. Tárgyalta továbbá és elintézte a bizottság a ház több alkalmazottjának előlegnyújtás, illetőleg segélyezés iránti folyamódásait.

Anyakönyvi statisztika.

Az 1898-ik évről a miniszterelnök által benyújtott statisztikai jelentés érdekes, de mélyen eiszmorító képét adja az egyházipolitikai törvények hatásának.

1. Az anyakönyvezés tisztán személyi költségei 1,638.350 korona. A dologi kiadásokról nem szól a statisztika, sem arról a türethetetlen állapotról, hogy községek által fizetett hivatalnokok által végezteti nagyrészt ezen munkáknak az állam, mit lassankint saját nyakába kell vennie.

2. 1898-ban 9291 polgári kötés nem köttetett meg a templomban, azaz 134.541 polgári kötésnek 7 százaléka. Az egy valláson levő párok közül beírta a polgári kötéssel: 822 római katolikus, 178 görög katolikus, 1097 görög keleti, 138 ágostai evangélikus, 799 református, 17 unitárius, 2643 zsidó, 8 »egyéb vallású«, 25 felekezetlen. Vegyes pár

nem ment a templomba: a római katolikusoknál (ahol tudniillik a menyasszony római katolikus) 2187, a görög katolikusoknál 633, a görög keletiekénél 246, az ágostai evangélikusoknál 63, a reformátusoknál 30, az unitáriusoknál 56, a zsidóknál (ezek a zsidó-keresztény házasságok) 339, egyéb vallásuknál 6, a felekezetleneknél (hol az egyik fél valamelyik bevett valláshoz tartozik) 4. Százalékokban ez annyit tesz, hogy a tisztán római katolikusok között létrejött polgári kötéseknél 2.9%-a, a vegyes kötéseknél 87.8%-a; a tiszta görög-katolikus polgári kötéseknél 1.6%-a, a vegyeseknek 65.1%; a tiszta görög-keleti kötéseknél 7.8%-a, a vegyeseknek 65.1%-a; a tiszta ágostai kötéseknél 1.6%-a, a vegyeseknek 52.5%-a; a tiszta református kötéseknél 5.1%-a, a vegyeseknek 51.9%-a; a tiszta unitárius kötéseknél 7%-a, a vegyeseknek 64.4%-a; a tiszta zsidó kötéseknél 32.7%-a, a zsidó-keresztényeknek 100%-a nem részeseült egyházi áldásban. Ha a statisztika évkönyvszámait »beszélnek«, hát beszéljenek ezek a számok is.

3. A vegyes házasságoknál 12,566 vegyes házasság közül 2964 esetben jött létre *meg-egyezés a gyermekek vallására* nézve. Ebből 1856 a róm. katolikusok javára, 120 a gör. kath., 72 gör. kel., 272 ág. hitv., 620 helv. hitv., 4 az unitáriusnak, 18 a zsidónak és 3 egyéb vallásuknak javára kötött. A kath. egyház nyeresége 653 család, nyert a gör. kath. vallás is. A protestáns felekezetek pedig mind vesztek. Hanem ilyen áron mi örömük sem telik ebben a katolikusoknak.

4. A felekezetből kilépettek száma mult évben volt 2520 s ennek majdnem fele a protestánsokra esik. Kevesebb, mint az előbbi években, de számuk már így is 11,000.

5. Felbontatott 1896. évben 387, 1897-ben 672, 1898-ban 1343 házasság. Idáig évenként duplázódott a szám, de most már tízszeresre emelkedik, mert az idén eddig már 8000 házassági váló kereset van beadva. Horvátországban, ahol nincs polgári házasság, átlag 33 házasságot bontanak évenként.

Ime a beszélő számok. Örvendhetnek, különösen protestáns atyánkfiai, hogy ilyen vígan halad ez a szekér, melyet ők segítettek ki a kátyuból.

ORSZAGGYÜLES.

A képviselőház ülése.

Budapest, okt. 11.

Az ülés elején *Hegedüs* Sándor kereskedelmi miniszter betérjlesztette az 1900-ik évi *népszámlálásról* szóló törvényjavaslatot.

Az interpellációs könyvben *Pichler* Győző interpellációja van bejelentve *Varga* Ottó ügyében.

A Hentzi-ügy.

Következett a *Hentzi*-ügyben beérkezett kérvények tárgyalásának folytatása.

Rátkay László volt az első szónok. A sértést főleg abban látja, hogy a hadügyminiszter rendeletét maga a honvédelmi miniszter is tapintatlannak nevezte és a hadügyminiszter még ma is helyén van — és helyén van a honvédelmi miniszter is. A különbség csak az, hogy a hadügyminiszter — kitüntetését kapott.

Azt mondja a miniszter, hogy nincs különbség a honvédség és a közös hadsereg között. De igenis van. A közös hadsereg nem ismer sem alkotmányt, sem törvényt, a honvédségnek azonban hazája van, alkotmánya van, zászlóján ott van a mohácsi vész, Rákóczy könnye és s 13 vértanu könnyecseppje. (Zajos éljenzés és taps.) Az a szobor igenis példa, de negatív alakban. Azt tanítja feketén! Magyar katoná ilyen ne legyen soha. (Zajos helyeslés és taps a baloldalán.)

Polónyi Géza következett ezután. Bárminek is nevezzék azt a szobrot, annak neve a tradíció szerint és a történet szerint csak Hentzi-szobor marad.

Megbocsáthatlan bűn volt a mult kormánytól ezt a szobrot ártatlan kezekkel megbolygatni. Ez volt a Bánffy-kormány legnagyobb bűne. (Zajos helyeslés.)

Annak az augusztus 12-iki ünnepélynek jellemzésére elég legyen annyit mondani, hogy azon a napon a katonaság ünnepet rendezett a székes-fővárosban.

Az aradi ünnepélyen, amikor a magyar tábornokokat ünnepelték, nemcsak hogy nem volt

nyulakat, továbbá elkészitem s szalonnával is megtűzdelem a vadhusi, úgy, hogy kedves nejmnek csak a tepsibe kell tenni azt!!

— Ezt valóban megtehetnéd fiacskám! Itt van érte no nesze, egy ezüst tallér! Szólt az én urambátyám, bõrrel szegett nadrágja zsebéből egy fényes tallért előkotorászva

En szépen zsebembe csuszattam a pénzdarabot s napszálltával midõn a városi vendégek tõlünk bucsut vesznek, a maláta gyáros becsomagolja a gondosan megtisztított nyulfiakat és magával viszi.

Az asztal körül hangos nevetés támad.

— Brávó! Prosit! Éljenek a rókanyulak! Kibált derülten a társaság.

A főerdész mosolyogva folytatta: »Egy hét múlva főnököm valami megbizással a városba küldött. En annak rendje és módja szerint elvégeztem a rám bízott ügyeket és épen azon a ponton voltam, hogy az ajándékba kapott ezüst tallért egy kis jófajta boritalba fektetem, midõn belép a koresháza az én malátagyárosom. A mint széjjel néz a helyiségben észrevesz és asztalomhoz telepedik.«

— Hej csak kitünõen készítetted el a multkor azokat a nyulakat, ősém. — Szólt vállamat kedélyesen megveregetve. Hidd meg, pompásan izlettek. Máskor is megteszem még, hogy hozzátok megyek nyulat lóni pecsenyének! . . .

Jó darabig tartott míg a dicséret okozta hüledezésbõl magamhoz tértem és az öregõt megkérdezhettem, hogy miképen is készítette el azokat a nyulakat õ nagysága, a malátagyáros felesége.

— Nagyszerû volt az fiu! Az egyiket megsütötte az asszony, ezt csak úgy szárazon ettük. A másikat azonban babérlevéllel és fűszerekkel főzte össze s olyan volt a leve, hogy az ujjunkat is meg nyaltuk utána.

A főerdésznek egyetlen arcizma sem mozdult meg az elbeszélés alatt és midõn költõi részletekben oly gazdag mondókáját befejezte és legelőbb is a kancsó után nyult, mely mesés fantáziájának forrása volt, viharos nevetés tombolt szerte az asztal körül

A vén kópé egy kissé kiszuszogván magát, újra megragadta a szót és a következõ ráadással duplázott rá előbbi szavaira.

— Hohó, sohase nevensenek olyan jóízűen, kedves barátaim! Nem is olyan ritka eset az, hogy valamit álnéven, hamis firma alatt találunk az ember elé. Csak a tavaszszal történt, hogy az urak igen jó étvágygyal költöttek el az asztalomnál egy pár fiatal fajt kakast, mely kifogástalan konyhai művészettel volt ugyan feltálalva és nagyszerűen is izlett õnöknek, utólag azonban mégis be kell vallanom, hogy az állítólagos fajt kakasok a valóságban egyszerű bagoly-fiókok voltak, melyeket a lakoma elõtti napon löttem le a sziklaúcsról. Egyéb-iránt tagadhatatlan, hogy ezeknek is kitünõ husuk van, hisz magam is együtt ettem az urakkal.

E vallomásra már elhalt a nevetés az ajkakon. Az eddig derûs arcok megnyultak és bizonyos kifejezést öltöttek magukra. Egyesek észrevétlenül kelték fel a nagy asztal mellõl, mások mentegetõzve vonultak félre a szabad

levegõre. A házigazda is látva a hatást, mit szavai okoztak, nemsokára felemelkedett helyérõl és ezzel a kijelentéssel vált meg vendégeitõl:

— Jó éjt kedves barátaim! Aludjanak nyugodtan a napi fáradoalmak után! Holnap kezdõdik a »nyulak veszedelme«, legyen szerencsem az urakhoz. Gyűljenek össze újból találkozóra házamnál, ha majd a puskaropogás megszûnik. Vendégszeretettel fogadom õnököt. Lesz »tapsifüles« is jól elkészítve, tudják már! »Az egyik csak úgy szárazon megsütve, a másik babérlevéllel és fűszerekkel összefõzve« . . .

A humoros főerdész elbeszélésére csak azt jegyezhetjük meg, hogy az alighanem a vadász-hódítás szuperlativusa, mert a »háztetõn járó nyulakat« (Nem ezicza? A szedõ.) már ismer és evett az emberi gyomor, de a róka holta után sem lesz nyullá, szakács művészettel sem.

* * *

Egy másik szájról-szájra szálló történet a »koczavadászokat« illeti. Ebben is alighanem a fentebb humorizáló vén erdõmester a ludas: s azt akarja bizonyítani, hogy ezektõl az uraktól még jobban retteg a vad, mint a jó puskástól.

A felhozott eset a következõ: Két jó barát: egy ezredes és egy miniszteri tanácsos évek óta nagy élvezettel vadászgatott egy bérelt vadász területen. Különösen is hangsúlyozzuk az élvezet szót, mert az ügyefogyott Nimród-finak nem a zsákmány elejtése képezte gyönyörüségét, hanem a puffogatás az üres levegõbe. Hanem azért lövés elõtt minden vadat gondosan célba vettek. Egy rozsdavörös vén tapsi

ott a magyar honvédség, hanem még azt is napiparancsban tiltották meg a honvédeknek, hogy délelőtt egy óráig az utcán mutatkozzanak. (Felkiáltások: Botrány, gyalázat!)

Arról már itt nem kell beszélni, be van bizonyítva, hogy Hentzi a magyar történelem szempontjából áruházi volt. De kezében van egy bizonyíték, hogy Hentzi az osztrák császárt is elárulta.

Bécsben 1849. május 28-án Bohm térparancsnok plakátot tett közé, melyben Hentzit árulóknak mondta. (Nagy mozgás).

Mit jelent tehát az a szobor. Azt csak daczból állította fel az osztrák zsarnokság, hogy megmutassa, hogy a magyar nemzet eltiprására még ilyen hitvány emberek is jók.

Ezt kell megértetnem a királyi lakosoknak. Mutassa meg neki Fejérváry ezt a plakátot. Akkor a király nem fog habozni avval, hogy a szobrot végleg eltávolítsa Magyarországból. (Zajos helyeslés a baloldalon).

Horánszky Nándor kelt ezután védelmére a Hentzi-émlékünnep rendezőinek. Ugyanazon érveket fejtegette, amelyeket már szépséi beszámoló beszédjében elmondott. Beszédét a jobboldal nagy tetszéssel, a bal zajos ellenmondásokkal kísérte.

A függetlenségi eljárását erőltetett és igaztalannak nyívatja.

Polczner Rezső: Tavaly nem volt az?

Horánszky Nándor: Nem tudták megmozgatni a nemzet szívet. (Zaj.) A közvélemény nem vádolja a miniszterelnököt, a sajtó sem. Az ünnepre polgári hatóságot nem hívtak meg s az ünnepély tisztán katonai jellegű volt, a melylyel nem sértették meg a nemzeti becsületet. (Zaj.) A honvédséget nem lehet a véderőtől elválasztani. Pártolja a bizottság javaslatát.

Madarász József: Hatvanhétben a nemzet képviselőinek többsége fátvált borított a multra; a szülő akkor is az ellen szavazott, mert sohasem fogja elfelejteni a nemzet történelmét. De maga is azon van, hogy a kiegyenlítés megtörténjen és behegesszessenek a sebek. Azonban ezen első sorban a királynak kell

füles volt az állandó célpontja a két jó barát fegyverének. A tapasztalt állat egész jól ismerte már a maga embereit és barátságos hajlongással, szinte örömmel üdvözölte őket, midőn a vadász-szezon kezdetén a bérelt területen megjelentek. Vadászaik viszont arról győződtek meg, hogy az ő régi kipróbált barátjukat látják újra, mert a nyul jegyes volt, a mi ugy történt, hogy a vadászok egyike, — hogy melyik, e felett még most is vitatkoznak — véletlenül egy suszter tallérnyi darabot lelőtt a nyul bal füléből.

Egyszer azonban a parasztok feljebb emelték a vadászterület bérösszegét, hogy tehát a költségvetés egyensúlya fel ne billenjen, a mi barátaink kénytelenek voltak egy harmadik embert bevenni a vadászkompanyiába, egy végzett színházi direktort.

— Miska — így keresztelték el a koczavadászok csupa hálából az ő szívós életű nyulukat, a következő ősz egy verőfényes délutánján csodálkozva és néma megdöbbenéssel vette észre, hogy a vadászok száma megszorodott s hogy a jól ismert puszkások mögött egy idegen ember kullog. A vén tapsifülest megszallotta a balsejtelem. Nem szeretem a dolgot — szölt oda a vén nyul családjának legidősebb tagjához, ki mellette ballagott. Ez az ur ugy néz ki, mint akik nem tudnak céllozni, vagyis nem sokáig célloznak. Félek, hogy ma nem viszem el szárazon.

A szót tett követte, a nyul két lábra állt és gyorsan kerekét oldott. E pillanatban nagy zajjal rebbent fel a vén tapsifüles közelében

munkálkodnia, mert a fejedelemnek mindig szüksége van népe szeretetére. (Helyeslés).

Szólásra senki sem lévén feljegyezve. Elnök az általános vitát bezárja.

A részletes vita.

Fejérváry Géza honvédelmi miniszter: Nem akar hosszasan szólni, mert Széll Kálmán kormányelnök már elmondta véleményét Kossuth Ferenczcel szemben s maga is nyilatkozott már tavaly novemberben. Meg akarta várni Horánszky Nándor felszólalását, a melyet teljesen magáévá tesz. Most csak azt akarja kijelenteni, hogy tavalyi beszédében nem nevezte tapintatlannak a hadügyminiszter rendeletét, hanem csak annyit mondott róla, hogy némely kifejezései szerencsésébben is lehetnek volna megfogalmazva. (Helyeslés).

Széll Kálmán: Elismeri a vita nyugodt hangját, de vádjuknak a felszólalók mégis sőtét háttérrel festettek. Aki mondta, hogy meggyalázták a nemzetet, sőt Thaly Kálmán azt mondta, hogy a honvédek ellenségnek hirdette a szöveg. Ezt talán maga Thaly sem hiszi, itt cserben hagyta történetirői objektivitása. Az esetnek bizonyíték ellensége volt a honvéd. Mi történt? Kiásták a katonák tetemeit, újra sirba tették a holttesteket, hantot emeltek föléje és oda tették az emléket. Az új temetés katonai szertartás volt. Nem volt ott más csak katona.

Thaly Kálmán: Hát a Ludovika növendékei?

Széll Kálmán: Azok katona növendékek Mindenki, mint katona volt ott. Hagyjuk a holtakat sirjukban nyugodtan pihenni. Ne szedjük ki mindig azokat a köveket, melyek haragot és visszavonást szítanak. Egyek csak ugy lehetünk, ha tért engedünk az engesztelődés érzésének. Ez diktálja, hogy ne tépegessük a hegedő sebeket, hanem fogadjuk el azt az álláspontot, melyet a kérvényi bizottság javasol: tegyük irattárba a kérvényeket. (Zajos éljenzés a jobboldalon.)

Thaly Kálmán személyes felszólalása után a Ház többsége elfogadta a bizottság javaslatát.

egy fogoly kakas az élete párjával. Tenyész-célokra volt ez a pár jószág szánva és ahhoz a vadállományhoz tartozott, melyet minden vadásznak kimélni kellett. A szinigazgató megijedt a két fogoly felrepülése által okozott nagy zajtól, ijedtében felkapta puskáját s a ravaszt az önvédelem ösztönének félnék hatása alatt, mint azt később maga is bevallotta — elsütötte. Egy szempillantással a lövés után »Miska« cigány bukfenczet vetett a levegőben és véresen terült el a földön, bucsut mondván a világnak és a két koczavadásznak, kikhez évek óta oly szoros és kipróbált baráti kötelékek kapcsolódtak.

A hős színészdirektort pathetikus felkiáltásra birta a ritka és váratlan vadászserenese, annál szomoruban vizsgálta azonban az elejtett tapsifülest a másik két kocza vadász. Megsimogatták a kedves állat kihűlt testét, fájdalmas szavakkal dédelgetvén és parentálván az ő kedves, hü Miskájukat.

Végül neki estek a szerencsétlen direktornak és alaposan lehordták őt ezért a bakklövésért.

— Mit tett ön szerencsétlen? — rivalltak a szerencsétlenség okozójára. Ha tudjuk, hogy az ön keze ilyen szerencsétlen és ekkora katasztrófát okoz nekünk, ahogy vettük volna önt be ebbe a fideles kompanyiába. Mondja csak vérengző kannibál, mi lesz most velünk? Mit fogunk csinálni? Mire lövöldözünk ezután az egész hosszú idő alatt, míg a vadász-szezon tart?

Még néhány kérvény elintézése után Széll Kálmán indítványozta, hogy okt. 30-ig a Ház ne tartson ülést.

Végül Pichler Győző interpellált Varga tanár ismeretes ügyében.

Háboru Transzválban.

A békekilátások csakugyan meddőnek bizonyultak. A brit csapatokat nem hívták vissza s az ellenséges csapatok már tegnap közeledtek egymáshoz s ha akkor még csend volt is egyébként, ugy lehet, hogy még ma megtörténik az összeütközés. A háboru minden pillanatban kezdetét veheti, miután alábbi Londonból érkezett s Bécsen át jött hírünk szerint, az angolok már szóba sem állanak a transzváli kormányval. Hireink a következők:

London, okt. 11. A Times értesülése szerint Anglia válasza a transzváli kormány ultimátumára egész röviden a kormány sajnálkozását fogja kifejezni arra nézve, hogy Krüger elnök olyan komoly lépést tett és hozzá fogja tenni, hogy **a britt kormánynak ez idő szerint nincs több közölni valója.**

London, okt. 11. A reggeli lapok a transzváli kormány ultimátumát elbizakodottan, sőt szemtelennek mondják, mert diktálni akarja Nagy-Britanniának, hogy mennyi csapatot tartson a saját gyarmataiban és megsemmisíti a béke utolsó reményét. A »Times« azt mondja, hogy ennek az ultimátumnak, ha a világ legerősebb hatalmassága intézné is Nagy-Britanniához, azonnal háborura kellene vezetnie. Transzvál kormányzói nem várták be Nagy-Britannia utolsó szavát; a következmények tehát reájuk hárulnak. **Hadat üzentek Nagy-Britanniának és ezért lakolnokok kell.**

Az amerikai kormány távirati uton **meghagyta bécsi katonai attaséjának, hogy tüstént a transzváli harcztérre induljon. Az ellenségeskedés pretóriai idő szerint 5 órakor, budapesti idő szerint délután 4 óra 15 perczkor kezdődik.**

Fokváros, okt. 11. A South African News táviratot kapott Pretóriából, a mely szerint Joubert tábornok a búrok egyes táborait utasította, hogy készen legyenek az azonnali előnyomulásra.

Mafeking, okt. 11. Az angol csapatok mindenképen készülnek ma éjjel várható támadásra. A legénység éjszakán át nem teszi le a fegyvert. Az előrsőket megerősítették. Az összes csapatok harcra készen állanak. Azt hiszik, hogy a búrok hajnalban megkísérik a város bombázását.

Aberdeen, okt. 11. Bereford lord, a kabinetnek tagja, tegnap itt beszédet mondott, a melyben ugy nyilatkozott, hogy a diplomácia nyilván kimerítette a segédeszközeit és a transzváli ultimátum átadása tényleg megsemmisítette a béke fönntartásának minden reményét. Bereford beszéde után a gyűlés bizalmat szavazott a kormánynak, mire Bereford azt válaszolta, hogy a kabinet pénteken fogja tárgyalni Transzvál nyilatkozatát, a mely a háborut sieteti és elkerülhetlenné teszi.

London, okt. 11. A Reuter-ügynökség jelentí: A transzváli kormány ultimátuma hosszabb bevezetéssel kezdődik, a melyben a kor-

mány újra hivatkozik az 1884-iki egyezményre és kijelenti, hogy csakis az utlandereknek ebben az egyezményben biztosított jogai megsértése jogosíthatja föl Angliát arra, hogy diplomáciai előterjesztéseket tegyen, avagy az utlanderek érdekében közbelépjen. A távirat azután utal a legutóbbi tárgyalásokra és azt mondja, hogy az angol kormány legutóbb a differenciák gyors rendezését sürgette és végül a transzváli kormány válaszára 48 órai határidőt tűzött ki, ámbar ezt később megváltoztatta. Erre azután megszakították a tárgyalásokat és értesítették Transzvált, hogy rövid időn belül javaslatot fognak tenni a végleges rendezésre nézve. Ilyen javaslatot azonban Transzvál még nem kapott. A távirat azután rámutat Anglia katonai előkészületeire és hozzáteszi, hogy Anglia jogtalan beavatkozása Transzvál belső ügyeibe elviselhetetlen helyzetet teremtett, a melynek Transzvál kormánya mielőbb véget kell hogy vessen. Ezután a bevezetés után Transzvál felsorolja a már közölt követeléseit.

UJDONSAGOK.

TÁJÉKOZTATÓ.

Régészeti és történelmi muzeum. (Schlauch park nyitva minden vasár- és ünnepnap d. e. 10 órától fél-1-ig és d. u. 3—5-ig 10 kr-ért. Kedden és csütörtökön d. u. 3—5 óráig 20 kr-ért. Más időben 50 kr.

Október 14. A pénzügyi bizottság ülése d. n. 3 órakor a városházán.

Október 16. 17. Jegyzővizsgálat a megyeházán

Október 19. 20. 21. Ellenőrzési szemle a várbán. (Közös hadsereg.)

Október 23. 24. 25. Ellenőrzési szemle a honvédkiegészítő parancsnokságnál reggel 8 órakor.

* **Fejedelmi utasok a nagyváradi állomáson.** A román trónörökös pár: *Ferdinánd* herceg trónörökös és neje *Mária* szász-kóburg góthai hercegnő, kik Sigmaringenből *Bukarestbe* utaznak, a hajnali gyorsvonattal Nagyváradra érkeztek. A vonat 2 óra 11 perczkor érkezett a nagyváradi vasútállomásra és 7 percz után tovább robogott. A gyorsvonathoz csatolt 3 román udvari kocsi-ban a trónörökös páron kívül velük utazott *Sarolta* hercegasszony a német császár nővére és férje *Bernát* szász-meiningeni herceg, továbbá két kis leányuk, kik mindnyájan több napon keresztül Budapesten időztek a magyar arisztokrácia körében s részt vettek annak minden időtöltésében. Az udvari kocsik ablakai erősen befüggönyözve zárva maradtak a vonat megállása alatt is. A fejedelmi utasok utazásának végcélja *Sinaija*, hol a román királyi családnak lesznek vendégei.

* **Az ujszülött főherceg.** Megemlékeztünk már az uralkodó családban bekövetkezett örvedetes eseményről, hogy *Mária Valéria* főhercegasszony Wallseeben egy főhercegnek adott életet. A kiadott orvosi jelentések szerint a főhercegasszony jól érzi magát; 10-én újjel sokat és nyugodtan aludt. Az erősen kifejtett ujszülött főherceg állapota kielégítő.

* **Uj kanonokok.** Király Ő felsége betöltötte a csanádi székes káptalanban megüresedett két utolsó kanonoki stallumot. A Bomazféle alapítványos idősb kanonokságra dr. *Várady* Lipót Árpád cz. apát és vallás- és közoktatásügyi miniszteriumi osztálytanácsos, a Bomazféle alapítványos ifjabb kanonokságra pedig dr. *Engels* János Temesvár-József-városi esperes-plébános neveztetett ki.

* **Plébánosi vizsgálat.** *Kovács* Márk, a szalontai plébános mellé rendelt kiegészítő lelkész, tegnap dicsérettel tette le a plébánosi vizsgálatot.

* **Kinevezések.** A nagyváradi kir. itélő tábla elnöke a vezetése alatt álló kir. itélőtábla kerületébe *Durkó* Gábor békési lakost díjas joggyakornokká, továbbá *Rácz* János gyulai lakos és *Forrás* Gyula nagyharsányi lakos, végzett joghallgatókat ideiglenes minőségű díjas joggyakornokká nevezte ki.

* **Nagyváradiak az ipartestületek kongresszusán.** A magyarországi ipartestületek ez évi országos tanácskozásait szombaton, okt. hó 14-én és vasárnap, október hó 15-én tartják meg Kolozsvárott. A kongresszuson az összes magyarországi kereskedelmi és iparkamarák és az ipartestületek részt vesznek. A nagyváradi kereskedelmi és iparkamara képviselőjében dr. *Sarkadi* Lajos kamarai titkár és *Óváry* Lajos beltag, a nagyváradi ipartestület képviselőjében pedig *Bertsey* György ipartestületi elnök és *Jankovich* János testületi főjegyző vesznek részt a kongresszuson. A tanácskozások után tanulmányi kirándulásokat rendeznek Erdély különböző vidékeire s nevezetesebb ipartelepeire.

* **Egy szaklap a színház építéséről.** A színház építésére felügyelő bizottság napokban tartott ülésén éles vita támadt afelett, hogy kinek adják ki a színház díszítési munkáit s ez alkalommal a bécsi tervező czég jelenlevő képviselője nagyon kicsinylőleg nyilatkozott a magyar szobrász és díszítő iparról. Igaz, hogy akadtak a bizottság tagjai közt olyanok, akik megvédték a magyar ipart, amely olyan remek műveknél versenyez sikerrel a bécsi iparosokkal, mint a budai királyi várak, új országház. A »Budapesti Építészeti Szemle« röviden foglalkozik a színház építéssel s a következőket írja: »A német építészeti czég Helmer és Feller grasszál Magyarországon tovább, természetesen a magyar emberek rövidlátása mellett. Ilyenek voltak a nagyváradi hazafiak is, akik a színház tervezését nem magyar építészre, hanem német czégre bízták. Most ez a tisztelt építészeti czég nem elégedett meg saját munkájával, hanem a német iparosoknak akarta kiosztani a színház körüli munkákat. Ezt már most még a nagyváradi hazafiak is megsokálták és a német építészeti czégnek ebbeli törekvését elutasították.«

* **43 évig tanító.** Egy régi községi iskolai tanító: *Tóth* Imre vonult nyugalomba s a miniszter most hagyta jóvá nyugalmaztatását. *Tóth* Imre 43 évig szolgált Nagyvárad tanügyét s ezekre megy azok száma, akiket az ő buzgólkodása vezetett be az elemi tudományokba.

* **Tisza Kálmán a Szacs vay-ünnepély ellen.** *Sáfár* László könyve a napokban jelent meg a pesti vértanúkról, ebben az író többek között az is írja, hogy *Tisza* Kálmán, mint belügyminiszter megtiltotta, hogy a Kerepesi-temetőben nyugvó sirjánál annak emlékéért dícsőítsék. A »Pester Lloyd« megczáfolni igyekezett a szerző ezen állítását, a ki viszont a következő nyilatkozattal felelt;

A »Pester Lloyd« október 9-iki esti lapja kétségbe vonja a pesti vértanúkról szóló füzetem ama állítását, hogy *Tisza* Kálmán mint belügyminiszter, rendőrsége útján megtiltotta, hogy a vértanu emlékéért a kerepesi temetőben beszéddel dícsőítsék.

És igenis megtörtént 1889. április 14-én. *Chudý* Hugó akkori rendőrkapitány és *Boda* Dezső akkori rendőrfogalmazó, a mostani V.

ker. rendőrkapitány vezényelték a *Szacs vay* sirjához a menettel egyidejűleg kivonult rendőrséget. Ők akadályozták meg, hogy a polgárság kiszemelt szónoka, *Gábor* József ünnepi beszédét elmondhassa, de *Hollóssy* Gézának hangos imádkozását nem akadályozták meg, mert a felsőbb tilalom csak beszéd-ről szólott s nem imáról. A Szacs vay-ünnepet a rendőrség még annyiban is korlátozta, hogy nem engedte meg a menetnek a Kerepesi-uton való kivonulását, hanem a Sándor-utczán és Népszínház-utczán át kellett a temetőbe menni. A rendőrség a főkapitányi iktatóból szerzett meggyőződést arról, hogy a Szacs vay-ünnepre vonatkozó kijelentését a főkapitányság elintézés előtt a *belügyminiszteriumba* küldte fel s így a kibocsátott tilalomért *Tisza* Kálmán akkori belügyminiszter nemcsak alkotmányilag, hanem e körülménynél fogva is felelős. Tisztelettel *Sáfár* László.

* **A szüret.** A szüretnek pompás jó idő kedvez; különösen kedden és tegnap, a váradi hegyen sok szőlőben több-kevesebb kedvvel folyt a szüret s a nagyobb szőlőkben, előkelőbb gazdáknál hangos jókedvtől duzzadó szüreti lakomák voltak. A váradi hegyen mintegy 5000 hektoliter borra számítanak, de ehhez hozzá kell még számítani azt is, hogy igen sok csemege-szőlőt már előzőleg értékesítettek. A bor azonban savanyu lesz, mert a legtöbb szőlő nem érett meg kellőleg s igen alacsony a cukortartalma.

* **A pénzért vett bizonyítványok.** Emlegettük már, hogy feljelentést tettek a miskolci csendőrségnek, miszerint a rákos-palotai polgári iskolában 1892. év óta sokan nyertek nagyobb összegekért bizonyítványokat s ezek alapján most hivatalokban vannak. Nagyváradról szintén névtelen feljelentés történt a miskolci csendőrséghez, hogy itt a városnál husz tisztviselő van ilyen pénzért vett bizonyítvánnyal alkalmazva. A csendőrség eljárás végett áttette a névtelen feljelentést Nagyvárad város polgármesteréhez. Dr. *Bulyovszky* József polgármester a feljelentést, mivel abban senkire sincs névleg hivatkozás, mint eljárásra alkalmatlant, az átirattal együtt irattárba tétetni rendelte.

* **Száztizenhét pályázó — három helyre.** A nagyváradi törvényszék kerületébe három bírósi végrehajtói állás üresedett meg. A pályázat a napokban járt le s a három helyre száztizenhét ember pályázott, köztük több diplomás ügyvéd és bíró is. A pályázók nagy száma mutatja, hogy mennyi ember van állás nélkül.

* **Eljegyzés.** K. *Péterffy* Ferencz f. hó 8-án eljegyezte Venteren *Kien* Károly venteri körjegyző kedves és művelt leányát *Margitot*.

* **Bokréta-ünnepély a színháznál.** A színház falazatával még október hó vége előtt készen lesznek a vállalkozók s megtartják a bokréta-ünnepélyt. *Busch* Dávid városi főmérnök tegnap előterjesztést tett a tanácsnak, a melyben hivatkozik arra, hogy a Ferencz József-, Vilmos- és báró Fejérváry-laktanyák építésénél megtartott bokréta-ünnepélyek alkalmából a város 300—400 frtot osztatott ki a munkások között. Kéri, hogy ez alkalommal is utaljon ki a tanács 300 frtot a munkások megjutalmazására. Ezenkívül tekintettel arra, hogy az építkezés vezetésénél *Gubicza* József mérnök nagy szorgalmat, tevékenységet fejtett ki, kéri még a főmérnök, hogy ezen kiváló szakerő jutalmazására szintén utaljanak ki 300 frtot.

* **Elgázolás.** Tegnap a Fő-utczán a kaszinóval szemben a 124. számú egyfogatu kocsit elütött egy gimnazista fiút. A kocsit első kerekére keresztül is ment a fiún, azonban komolyabb baja nem történt.

* **Szobrot Batthyány Lajosnak!** Magyarország első miniszterelnökének, a ki vértanuhalált szenvedett hazája szabadságáért, szobrot készülnék emelni azon a helyen, a hol életétől fosztották meg. Báró *Atzél* Béla, vette kezébe a mozgalom vezetését. Tegnap délelőtt ugyanis felkérte *Márkus* József főpolgármestert és beadványt adott át neki *Batthyány* Lajos, Magyarország első miniszterelnökének emelendő szobor ügyében. Báró *Atzél* a szobrot lehetőleg az Újépület területén óhajtja fölláttatni a társadalom segítségével. A főváros a szoborhoz 10.000 frttal járulna hozzá és körülbelül szólítaná föl az ország összes törvényhatóságait gyűjtés és pártolás végett. A főváros törvényhatósága kebelében alakítson egy bizottságot, a mely a társadalom bevonásával intézi a szobor ügyeit. A hazafias beadványt a főpolgármester már a mostani közgyűlés napirendjére tűzte ki. Megemlítjük, hogy báró *Atzél* 1000 forintot adott a szoborra.

* **A temető sértési ügy a törvényszéken.** Már több ízben megemlékeztünk arról a feljelentésről, melyet a városi tanács tett *Szokoló* Tamás bizottsági tag ellen, kit a tanács rágalmaszást jelentett fel. Ebben az ügyben a vizsgálóbíró elrendelte a bizonyítási eljárást, a tanúk kihallgatását s a helyszíni szemlét. A polgármester azonban megfélemberte a vizsgálóbírónak a helyszíni szemle kitűzését tartalmazó végzését s így az iratok a törvényszék elé kerültek. A törvényszék tegnap döntött ez ügyben s mint előre látható volt, a felelősség elutasításával a vizsgálóbíró eljárását hagyta helyben. Így a legközelebb meg lesz a sirbontás a váradi olasz-temetőben.

* **A 600.000 koronás főnyeremény** A IV. sorsjáték mai záró húzása hozta meg a hatszázezer koronás jutalmat. Ez a nagy summa, kapcsolatban egy 2000 koronás nyereménnyel, a 62551 számú sorsjegyre esett.

* **Nagyon helyes!** A magyar kormány — igen helyesen — messze kiható intézkedést szándékozik tenni a magyar nyelv érdekében. Elhatározta ugyanis, hogy a jövő évtől kezdve a kereskedők és iparosok általában mindennemű címtábla, firma felirata csak magyar szövegű lehet. A kereskedelemre használt nyelvre vonatkozólag pedig szintén lesz intézkedés, amennyiben csak magyar szövegű úrlapokat bocsátanak forgalomba és csakis ama kereskedők könyvei fognak hitelességgel birni, amelyek magyar szöveggel vezetettek. Ez az üdvös intézkedés ki fog terjedni úgy a fővárosra, mint az ország minden vidéki városára és községére.

* **Vadászati-jog bérlet.** Kávésd község 6 évre bérbe adja a községet illető vadászati jogot. Az árlejtés október hó 19-én lesz, az ottani községhezál.

* **A polnai vérvád.** Bécsből távirják a Hruza-leány meggyilkolása dolgában a H. W. Tagblatt oly hirt kapott Kutenberghől, mely az ügynek szenzációs fordulatot ad. Dr. *Baudis* vizsgálóbíró ugyanis a gyilkosság elkövetésével a szerencsétlen leány anyját, fivérét és gyámját gyanúsítja a beszerzett adatok alapján. Ezek irányában azt a kérést intézte a prágai államügyészhez, hogy sürgősen intézkedjék a nevezettek letartóztatása dolgában. Az ügyész ezt a megkérést, valamint a vele jött többi iratokat, sürgősen átküldötte Bécsbe az igazságügyi miniszteriumba. A fejlemények elé nagy érdeklődéssel tekintenek.

* **A napilapok** ujdonságai közt már vagy négy hét óta hosszú számsorozatok olvashatók: az Osztálysorsjáték nyereményszámai. Most folyik ugyanis a negyedik Osztálysorsjáték fő-osztályának húzása, a mely *harmincezer*

sorsjegynek juttat nyereményt. Azok a számsorok a közönség legkedvesebb olvasmánya. Az a nagy érdeklődés, a melylyel országszerte várják, azt bizonyítja, hogy az osztálysorsjáték milyen népszerű, úgy mondhatjuk, hogy megállapodott intézménnyé lett. Mindenféle nyereményekről s a szerencsés nyerőkről beszélnek. Ők most a közérdeklődés tárgyai. Hogy a nevük imitt-amott nyilvánosságra kerül, annak nem is a sorsjegyelárusítók az okai. Az ismerősök adják tovább a szerencsés neveket, ők terjesztik az igazságot lelt legendát. A negyedik sorsjáték főhúzása október 11-ével véget ér, a harmincezer nyerő a maga nyereményét fölveszi és megkezdődhetik az ötödik osztálysorsjáték capmagne-ja. Ennek az első osztályra szóló sorsjegyei már a napokban piacra kerülnek. Érdekes sorsolási tervét már legközelebb e helyen közölni fogjuk. Előre is fölhívjuk rá a közönség figyelmét.

Bécsben zár alá vett magyar marhák.

Egy fiatal váradi marhakereskedő esete foglalkoztatja néhány nap óta a váradi kereskedőket. A dolog érdekes, mert mutatja azt, hogy a magyar emberrel hogyan bánnak el Ausztriában.

Ganzl Vilmos nagyváradi lakos pár éve foglalkozik már marhakereskedéssel. Bejárja az ország vásárait, ott marhákat vesz s azokat Pestre és Bécsbe szállíttatja s ott adja el.

A múlt hó 26-ikán Etéd udvarhelymegyei községben járt *Ganzl* s ott vett is tizenöt darab marhát s miután megkapta róluk a járlatot s az egészségi bizonylatot, elhajtatta a legközelebbi vasut állomásra s onnan Bécsbe szállíttatta.

Bécsben *Ganzl*nak rendes bizományosa volt s így nyugodt volt a marhák felől s minden nap várta bizományosának levelét, de hiába, míg végre e hó 2-ikán megkapta a levelet, amibe nem volt öröme.

Időközben ugyanis az történt, hogy Etéden kiütött a száj és körömfájás, minek következtében a községet zár alá vették. A zár alá vétel október 1-én történt s dacára ennek, a bécsi rendőrség mikor megtudta, hogy Etédre marhák érkeztek, azokat zár alá vette s elárvereltette s a befolyt pénzt letétbe helyezte.

Mikor *Ganzl* megtudta marháinak sorsát, nyomban felutazott Bécsbe, hol minden hatóságánál megfordult s orvoslást keresett, de mindenünnen elutasító választ kapott. Senki sem tartotta magát ez ügyben illetékesnek s *Ganzl* egyik hivatalból a másikba utasították.

Ganzl végre is megunt a dolgot s hazajött Pestre s itt felkereste *Darányi* földmivelésügyi minisztert, kinek előadta baját. A miniszter megígérte, hogy eljár a dologban s nyomban informáltatta is magát.

Másfelől pedig *Ganzl*nak a bécsi hitbizományosa dr. *Khon* Berthold ügyvéd utján kártérítési pert indított a bécsi rendőrség ellen.

A dolgok így állván, *Ganzl* nyugodtan jött haza, mert remélte, hogy ügye jóra fordul, amennyiben iratokkal igazolta, hogy a marhákat ő a zár elrendelése előtt vette s így azokat zár alá venni nem lehetett.

Tegnap azután levelet kapott bécsi ügyvédjétől, melyben őt arról értesíti, hogy nemcsak hogy elutasították kártérítési keresetével, hanem még ő ellene indítottak állategészségügyi rendőri kihágás miatt eljárást s még azonfelül, hogy a marha árát elveszti, még meg is büntetik.

Az ügy döntése elé nagy érdeklődéssel néznek.

EGYESÜLETEK.

Értekezlet a tanító-körben. A nagyváradi »Tanító-kör« elnöksége ez uton is értesíti a tagokat, hogy október hó 14-én, szombaton délután 6 órakor értekezlet lesz a körben.

Igazságszolgáltatás.

A részletfizetéses gép. Soha drágábban nem fizet meg a szegény ember valamit, mint a mikor részletfizetésre vásárol. Dehát pénze nincs s gyakorta kénytelen így szerezni be a kis butorát, ruháját, vagy egy varrógépet, a mivel kenyerét keresi. A szerencsétlent, ki a »részletágens« kezébe jutott, azonfölül, hogy méreg drágán vásárol, ujabban más veszedelem is fenyegeti. A butoros, de különösen a gépkereskedő mostanában egy ívet tesz a »vevő« elé s ez anélkül, hogy elolvassná, sietve aláírja. Azt hiszi, hogy csak a részletek pontos fizetését vállalta vele magára. Pedig abban a végtelenül hosszú írásban, csak egy el dugva, ott áll az a lelketlen kikötés is, hogy a vásárolt holmi *mindaddig az eladó tulajdona, míg csak a »vevő« az utolsó részletet is ki nem fizette.* Csunya kelepce ez! Mert ha a borsos árt fizető szegény ember megszorul s a kis varrógépet eladja, melytől pedig nem szívesen válik meg, mert hisz a kenyerét keresi vele: előáll a kereskedő és kész a sikkasztás miatt való feljelentés. Aztán megeshetik a szegény ördöggel, hogy a miért dupla és néha tripla árt fizetett — még be is csukják. Ez előtt a sors előtt állott *Lauer* Manó iparos és a felesége, a kik egy gyatra varrógépecskét vásároltak és aláírták azt a kriminális okmányt. A gépkereskedő panaszt emelt s a budapesti törvényszék elítélte őket. De ma kihirdették előttük a kir. tábla ítéletét, amely *elvi jelentőségű* ezen a visszaélésekkel teli téren. Igen bölcsen, akként döntött ugyanis dr. *Tauber* Leó védő felelőssége folytán, hogy a vádlottakat *felmentette*, kimondván, hogy *a részletfizetéseknél az eladó ottalomra méltatlan.* Amennyire örvendetes e fölfogás, ép oly kíváncsian várjuk, minő lesz a kuria döntése.

Királysértő oláh. A jubileumi érmeket osztogatták Deliblaton a múlt évi december 2-án. A katonaviselt legények a községházán gyülekeztek s hogy megkapták a fénylő érmet, sorra feltűzték. Feldekorálva magukat, a korcsmába igyekeztek és rezervista meg obsitos, mindegyik a maga módja szerint, nagy áldomást ivott. *Nuczuj* Pál obsitos baka a kellelénél valamivel többet öntött a garatra s szünetlenül belekötött a fiatalabb rezervistákba. Az egyiknek meghuzgálta a mellén lógó érmet.

— Minek ez koma?

— Semmi gondod rá, — hangzott erre a válasz.

— Már ilyen képpel nem hordanám ezt a bádogot, évődött *Nuczuj* a király képmását mutatva s aztán még egy gorombább kifejezéssel is megtoldotta a szavát.

A darva oláh földmivest feljelentették királysértés miatt s a budapesti törvényszék, *Tóth* Ernő királyi táblai bíró elnöklésével ma ült felette törvényt. A vádlott azzal védte magát, hogy amikor kiszaladt száján a sértő szó, igen részeg volt.

REGÉNY-CSARNOK.

A NAGY FEJMOSÁS.

(Katonai humoreszk.)

8

Lenz Fülöp után: Idem.

A kapitány elővette óráját s megadta a kérdésre a választ: »Fél tíz!«

— No hát, ez is micsoda dolog megint? Én pont tíz órára rendeltem a sorakozást s már fél tízkor az egész század helyén áll. Hisz így a legénységnek ki kell állania! Kibirja ezt ki? Arra is fogadni mernék, hogy ön már 9 órára sorakozót fuvatott. Ha ön a felszerelést még utólag meg akarta tekinteni, úgy ennek tegnap kellett volna megtörténnie.

— Megengedi őrnagy ur, hogy még egyszer visszatérhessek a vádra, melyet az őrmester miatt emelt ellenem? Kérdezi a kapitány kezét sipkájához emelve s figyelmen kívül hagyva az iménti szemrehányó szavakat.

— No, hogy az ördög vigye el a dolgát, mi a mondani valója még?

— Biztosítom őrnagy ur, hogy ez az egész ügy félreértésen alapszik.

Az őrnagy meg volt lepődve, vagy legalább úgy tett, mintha ez a kijelentés meglepné.

— Félreértésen? Hogy jöhet itt közbe félreértés, mikor én magam hallom, hogy ön mint szitkozódik és teremtettézik?

— Bocsánat őrnagy ur, én sem nem szitkozódtam, sem nem teremtettéztam le senkit.

— Ugy hát korholt valakit, ha ez önnek jobban tetszik.

— Még csak nem is korholtam, őrnagy ur.

— No, ez már több a soknál! Ez sehogyse megy a fejembe, — fakad ki Kleinhaus őrnagy ingerülten. Ön tehát azt mondja, hogy nem korholt senkit?

— Parancsára őrnagy ur, nem!

— Csakugyan? Ön tehát valóban nem használta ezt a kifejezést: »az őrmester olyan mint egy kolonc.« Továbbá: »Üres kobaku Bolond Istók.« »Zöld harkály« . . .

Nem mondta, hogy »önnek úgy kell nyújtóznia a börtönben, mint a hogy a kolbász függ a kéményben?« . . . Nem használta ezt a kifejezést: »Ugorjon a legközelebbi eső csatorna alá és fuljon bele.« »Vitesse ki magát trágjának a földekre és ajándékozza oda bőrét a sintérnek, hogy ez önt kitömje és az állatkertnek eladja?« Nem mondta ön mind ezeket?

— Nem tagadom, mondtam, őrnagy ur.

— Hahaha! Ön tehát be is vallja, hogy mondta. Ön tán abban bizakodott, hogy nem értem a beszédjét? No lássa, mégis értem!

— S mégsem korholtam meg senkit, daczára mindezeknek őrnagy ur!

— Nöde itt már megáll az ész és a világtörténelem kereké! Kapitány ur nekem úgy látszik, hogy ön megfélejtkezik magáról. Hogy meri azt nekem szemtől szembe állítani, hogy ön nem szitkozódott, mikor már egyszer maga is bevallotta, hogy igen? Most pedig szó se legyen többé a dolgról, érte?

— Bocsánat őrnagy ur, de a becsület megköveteli, hogy magamat védelmezsem.

— Hallgasson ön!

— Őrnagy ur!

— Fogja be a kereplőjét, Cziegenbrüch kapitány!

— Én csak az ő tulajdon szavait . . .

— Cziegenbrüch kapitány, ön azonnal szobafogságba megy! Tör ki az őrnagy végleg elvesztve önuralmát. Nem tűröm, hogy nekem ellent mondjon.

E perczen mint egy »deus ex machina« tűnik fel a színen az ezredesnek, az ezred parancsnokának alakja.

Az őrnagy észrevette a magas vendég közeledését, sietve elébe ment s megtette neki jelentését.

— Ej, ej! Az urak közt talán egy kis szóváltás történt? Kezdi Schlangenfeld ezredes. — Nekem zokon esik az ilyesmi. Higyjék meg,

nagyon zokon esik. Főleg pedig azt fájdalom Kleinhaus őrnagy uram, hogy ezt a szóváltást illető ítéletem úgy cseppet sem kedvező önmé néve. Legalább edig nem. Ezer lépésről hallom már azt a kiabáló hangot, melyen beszél s elég világosan kivehettem ezeket a — hogy enyhén fejezzem ki magamat — a következő csodálatos szavakat: »Üres kobaku Bolond Istók«, »Kutyapezcér«, »Zöld harkály«, »Fogja be a kereplőjét kapitány uram!«. Valószínű, hogy csak egyszerű félreértés van a dologban, őrnagy ur. Különben nagyon súlyos következményei is lehetnének ennek az esetnek önmé néve. De ha még csupa jó kedvből történik is a dolog, sem kiabál az ember olyan ördögő hangon, hogy a kaszárnyából is kihallatszék. Mindenesetre kérek közelebbi felvilágosítást!

— Én kénytelen voltam Cziegenbrüch kapitányt azonnali szobafogságra küldeni, — adta vissza a szót az őrnagy, nagyon bosszankodva, egyuttal megütődve az ezredesnek kevésbé kegyes beszédjén, mialatt Cziegenbrüch kapitány uram, a ki a magasrangu feljebbvaló közbelépésére mozdulatlanul vesztegelt helyén, sunyi képpel várta a történendőket.

(Poly. köv.)

SZINHAZ.

Válság a kolozsvári Nemzeti Színházban. A kolozsvári drámai előadások E. Kovács Gyula nélkül sehogysem mennek, mint-hogy pedig a kolozsvári közönség a drámai előadásokban találja legnagyobb élvezetét, ennélfogva szinte életérdekévé válik a színháznak, hogy E. Kovács Gyula helyére tragikus szerzőtessenek. *Bölyög* József intendáns ennélfogva felszólította *Szacsavayt*, a Nemzeti Színház tragikusát, hogy szerződjék a megüresedett helyre. A fővárosi sajtó egy előkelő organuma úgy nyilatkozik, hogy Szacsavay el is fogadja a felajánlott szerződést. És ezzel válság is éri a kolozsvári színház személyzetét, amennyiben *Follinus* Aurél igazgató helyett Szacsavay a színház művezetését is átveszi.

TAVIRATOK.

Wlassics miniszter a király előtt.

Bécs, okt. 11. (Saj. tudósítónk táv.) *Wlassics* Gyula közoktatásügyi minisztert a király ma kihallgatáson fogadta.

Gyulai Pál lemondása.

Budapest, okt. 11. (Saj. tud. táv.) *Gyulai* Pál a közvélemény nyomását nem tudta elszenvadni, mióta a Kisfaludy-társaság ülésén megtagadta az aradi 13 vértanútól a koszorút s ennek következtében a társaság alelnökénél, *Szász* Károlynál bejelentette az elnökségről való lemondását.

Árulkodás.

Budapest, október 11. (Saj. tud. táv.) *Vérsi* József lapjában a *B. N.*-ban vasárnap a *Varga* Ottó ügyére vonatkozólag cikket irt »Árulkodás« címmel, amiatt *Demeczky* Imre, a *Ferencz* József-intézet igazgatója provokálta *Rohonczy* altábornagy és *Algya* ezredes által. *Vérsi* segédei *Beksics* Gusztáv és *Ábrányi* Kornél voltak. A segédek a feltételekben nem tudtak megegyezni s *Vérsi* segédei visszaléptek, mire helyüket *Molnár* Béla és *Wolfner* Tivadar képviselők foglalták el. A tárgyalások még ez ideig nem vezettek eredményre.

Az osztrák urakháza megnyitása.

Bécs, okt. 11. Az urakháza megnyitó ülése 18-án délután 4 órakor lesz. (M. T. I.)

A reichsrat összehívása.

Bécs, okt. 11. A Wiener Zeitung császári pátenst közöl, amely a reichsrathot e hó 18-ára összehívja. (M. T. I.)

Személyi hírek.

Bécs, okt. 11. Frigyes főherceg feleségével, Izabella főhercegnővel és leányaival, Mária Krisztina és Mária Anna, főhercegnőkkel ma délelőtt 9 órakor Pozsonyba utazott.

Bécs, okt. 11. A Wiener Zeitungban közölt orvosi jelentés szerint Mária Valéria főhercegnő és az ujszülött főherceg állapota kielégítő. (M. T. I.)

A venezuelai forradalom.

Washington, okt. 11. A carracasi amerikai követ azt táviratozza, hogy a tárgyalások félbenmaradtak, a venezuelai hadak ma előre fognak nyomulni és a döntő ütközet még erre a hétre várható. Puerto Capellóban nyugalom van. (M. T. I.)

A spanyolok Kubában.

Havanna, okt. 11. Az amerikai kormányzó utasította a rendőrséget, hogy a spanyolok zaklatásával hagyjon föl. A spanyol konzultatkozott bizonyos spanyol áruk be nem bocsátása ellen, de az amerikai külügyminisztereum nem válaszolt a tiltakozásra. (M. T. I.)

Forradalom Kinában.

Bécs, okt. 11. (Saj. tud. táv.) A lazarista atyák bécsi helytartójához vészes hírek érkeznek Kinából az ottani állapotokról. E hírek szerint Kina ismét forradalom előtt áll, mely jóval nagyobb méretű lesz, mint az, a mikor *Csaj Tien* császárt detronizálták a múlt év szept. havában. Az európai hatalmak által támogatott *Csu Hszü* császárnénak veszedelmes helyzete van. Az európai támogatás nem hoz népszerűséget a kínaiak szemében, de egyre növeli az ellenpárt számát a detronizált *Csaj Tien* császár között. Az általános feszültség folytán feljessen megérett a helyzet a forradalomra, melynek kitörése már csak napok kérdése. Az ellenpártnak mintegy 1700 főnyi szervezett hadserege van, melynek vezetése egy népszerű vezér kezeibe téve le, nagy veszedelmet hoz az európai hatalmak supremáciájára. Szomorú kilátás van arra is, hogy a kitörni készülő forradalomban a missionáriusok telepei, különösen a felkelők részéről nem marad bántatlanul.

Hóviharok Oroszországban.

Pétervár, okt. 11. Tartós hóviharok következtében a pétervár—moszkvai és a moszkva—szmolenszki vonalon százával törtek le a táviróoszlopok. A távirati forgalom ennek következtében két napja megakadt. Tver és Jaroszlav kormányzóságokban orkányszerű vihar pusztított. A hó másfél ársin magas. Kalugában felhőszerű kadás volt. A vonatok több órát késtek. (M. T. I.)

KÖZGAZDASÁG.

Az osztályorsjáték mai húzásán a következő számokat húzták ki: 2000 koronát nyertek: 2345 6977 49769 51441 6255 és a 600.000 koronás jutalmat 92178 44023 98524. — 100 koronát nyertek: 17723 33582 36446 37884 41962 45068 74248 76092 87476 87579 89526 89955 97952 98819 99896. — 500 koronát nyertek: 621 4424 21113 21719 21799 23848 24135 42749 44938 46617 81916 84624 90762 91008 92537 96750 97034 99032. A többi számok 200 koronát nyertek.

Gazdasági munkaközvetítés. A földmivelési miniszteriumban nemeskéri Kiss Pál államtitkár elnökle alatt tegnapelőtt délelőtti tartották meg a gazdasági munkaközvetítés szervezése tárgyában a szaktanácskozást. A tanácskozmány a szervezésre vonatkozó előadói tervezetet beható megbeszélés után a megvalósításra alkalmasnak találta s egyhangúlag elfogadta. Élénkebb vita csupán azon kérdésben merült fel, hogy a magánközvetítők ügye szabályoztassék-e, avagy a gazdasági munkások közvetítésétől a magánügynökök eltiltassanak. Az értekezlet a kérdésben is elfogadta az előadói tervezetet, mely a magánközvetítést ezutánra is megengedi, azzal a kiegészítéssel, hogy a magánközvetítők fokozottabb felügyelet alá helyezzessenek. A gazdasági munkaközvetítésre vonatkozó rendeletet, a melynek életbeléptetése egy a gazdálkodás, mint a munkáskérdés szempontjából rendkívüli fontossággal bír, a földmivelési miniszter legközelebb kiadja, úgy, hogy a közvetítési organumok működésüket mielőbb megkezdhessék.

Népbiztosítás. A népbiztosítás a szegedi kongresszuson először hangozott föl a magyar gazdák jelszava gyanánt. Ma még csak eszme, holnap azonban már fontos alkatrésze lesz a gazdák programjának, melynek megvalósításán edesmindnyájunknak közre kell működnie.

Sokszor lesz még alkalmunk e tárgyról beszélni, hisz az eszmének, hogy megérjen, be kell hatolnia még a földmives hajlékába is. Nem tartjuk tehát haszon nélkül valónak, hogy olvasóinkat — még mielőtt az átgondolt s részletesen kidolgozott terveket ismertethetnők — általánosságban tájékoztassuk a kérdés lényege felől.

Mikor a jobbágyság megszűnt, a szabadsággal együtt az a gond szakadt a földmives nyakába, hogy magát és családját eltartsa. Letűnt az az idő, melyben egészségesnek és betegnek, munkabírónak és rokkantnak egyaránt biztosítva volt a mindennapi kenyere. A létért való küzdelem s a bizonytalan jövő ólomsúlyával nehezedik ettől fogva a föld munkásaira. Csekély jövedelméből alig nélkülözhet annyit, hogy félretehesse valamit, semmiképp sem gyűjthet össze oly tőkét, hogy annak kamataiból öregségére gond nélkül megélhessen. Így aztán — fájdalom — nagyon is gyakori az eset, hogy mindenkitől elhagyatva, élete alkonyán nyomorogni kénytelen.

Vannak, akik megnyugosznak ebben s csendes megadással viselik sorsukat, holott lelki gyöngeség tűrni a rosszat, ha sorsunkon lendíthetünk valamit.

Pedig módunkban áll itt is a segítség. Nem a nyereségre dolgozó biztosító-részvénytársaságok közreműködésére számítunk az eszme kivételében. Ellenkezőleg. Szövetkezeti uton kell ezt is megvalósítani. Oly biztosítást gondolunk, melyből kifolyólag a biztosított, ha évi díját rendszeresen befizette, egy bizonyos kortól (például 65-ödik életévétől) fogva, vagyha időelőtti rokkanttá, keresetképtelenné válik: rendes évi járulékot élvez.*

A biztosítás eszméje azon alapul, hogy nem mindnyájan érünk meg egyforma magas kort. A teremő bölcsessége folytán azt sem tudjuk, hogy melyikünk meddig él, mikor válik munkára képtelenné s szorul anyagi támogatásra?

Rakjuk hát félre filléreinket már ifju korunktól fogva a közös pénztárba s biztosítsuk egymást kölcsönösen a fentirt eshetőségre. Aki korábban elköltözik az élők sorából, annak már

* Össze lehet ezt kötni oly biztosítással is, hogy az özvegynek is jusson valami. Ez azonban már magasabb díjbefizetést követel.

ugysem fáj semmije; befizetett díjai azonban lehetővé teszik, hogy életben maradt társai, aránylag csekély befizetéseik árán, oly magas járadékot élvezhessenek, amelyet egyszerű megtakarítások révén sohasem lettek volna képesek elérni.

A földadat megoldása azonban sokkal nehezebb, semmint az első pillanatban látszik. Ritka ember dicsekedhetik ugyanis olyfokú önmeztagsággal és annyi józan észszel, hogy ezt az állandó s — különösen a szegény emberre nézve — rendkívül nyomasztó terhet elvállalja. Hisz nem is bizonyos, megéri-e azt a szép kort, melyben cselekedetének hasznát is láthatja s nem vonta-e meg hiába szájától a falatot? Aztán meg oly messze van az az öregség! Ki szeret rá gondolni? Titokban ahhoz bizakodik inkább, hogy szerencsésebb lesz társainál s vagyont gyűjthet, mely neki gondmentes öregséget biztosít. Miért foszsa meg hát magát keresménye egy részétől élete derekán, amikor legjobban esnek az élet örömei?

Való igaz, hogy ily elhatározáshoz nagy önmeztagságra van szüksége annak, ki amugy is anyagi gondokkal küzd. De hát azért vannak a népek vezetői, hogy beléoltsák ezt a szellemet és belátást. Hiszen szembeötlő, hogy mennyivel előnyösebb a biztosítás az egyszerű takarékoságnál.

A járadék, egy bizonyos kortól fogva, feltétlenül kijár minden esztendőben, még ha 120 évet él is az illető. A megtakarított tőke ellenben hamar véget ér, ha élni kell belőle. Pedig ez kezdete a nyomorúságnak.

Mig a takarékoság oly erény, melynek gyakorlása *tetszésünktől függ*, a biztosítási díjakat *kénytelenek* vagyunk folytonosan fizetni, különben könnyen megessik, hogy elveszítjük a már befizetett díjakat. Jobban ellentárlhatunk tehát a kisértésnek, mely a hiábavaló kiadásokra csábít.

Megtakarított pénzceskéjét bárki könnyen el is költheti. A már befizetett díjakhoz azonban nem férhet hozzá.

Végül a járadék összege nagyobb a befizetett díjknál, mivel a tagok közösen viselik a kockázatot.

Ha mindezek mellett tekintetbe vesszük a biztosítási eszmében rejelő emberbaráti mozzanatot: el kell követnünk mindent, hogy azt a néppel megkedveltsük.

Nálunk, ahol amugy is az államtól várja mindenki boldogulását, veszedelmes dolog volna még az állami kényszerbiztosítást is behozni. Eltekintve a költséges adminisztrációtól, káros volna ez azért is, mert kiölné a népből az önállóságnak ugyis alig észrevehető csiréit is.

A szegedi kongresszuson *Károlyi* Sándor gróf kijelölte nagyjából azt az irányt, melyet meggyőződése szerint, czélhoz vezetőnek talál.

Az ügyet egy hatalmas *központi szövetkezetre* óhajtáná bizni, mely az állam felügyelete és ellenőrzése mellett szedné be a díjakat s gyűjtené tartalékját. Rendes állami hozzájárulást nem kíván, csupán kezdetben, 10—15 éven át találna szükségesnek, hogy az állam — a propagandával járó nagyobb rézsi fedezéséhez — évi pl. 50,000 frtos segélyvel járulna.

A propaganda aránylag könnyen menne, mert a hitel- és fogyasztási-szövetkezetek vezetői elég befolyással bírnak már a népre, hogy az eszmét sikerrel terjesszék s diadalra juttassák.

A díjtartalékot, mely idővel tekintélyes összegre fog rugni, czélszerű volna a többi szövetkezetek számára hozzáférhetővé tenni. Nem a hitelszövetkezetekre czélunk itt (azokról majd gondoskodik ezentul is az állam), hanem a fogyasztási- és értékesítő-szövetkezetekre, melyek bár hasonló garanciát nyújtanak, mint a hitelszövetkezetek, mégis meg vannak szorulva pénz dolgában. A merkantil-szellemű pénzpiacz féltékeny irigységből, az állam pedig etikai okokból zárja el előlük a pénzforrást.

Törvényeink ugyan még nagyon hézagosak e tekintetben s megnehezítik a terv praktikus kivitelét, vezérferfiaink azonban — reméljük — találnak majd módot arra nézve, hogy a mértékadó körök rokonszenvét az eszmének megnyerjék. Ha ez sikerül, akkor már könnyűszerrel hozzáláthatunk a terv megvalósításához is.

Balogh Elemér.

Nagyvárad hativásár.

Vásári árjegyzék a nagyvárad piaczon 1899. okt. hó 10-ik napján tartott vásárban eladott természetmennyek és élelmiszereknek.

Tiszta buza: 7.40—7.70. Kétszeres buza 5.70—6.20. Rozs 5.50—5.80. Arpa 5.20—5.60, Zab 4.50—4.80. Tengeri: 4.20—5.80. Borsó 14.50. Lencse 15.50. Bab 6.10. Köleskása 11.50, Burgonya 1.25. 100 kiló lángliszt 14.50, zsemlyelisz 14.—, fehérkenyér liszt 13.—, barnakenyér liszt 12.—, széna fuvarral 2.—, szalma 55. Szalonna 52.—, 6 kiló zsup-szalma —06, 150 dkg alom-szalma —03. 1 köbm. bükkfa 3.20, tölgyfa 2.90, cserfa 3.30. 100 kiló marhahus 48.—, öntött gyertya 46.—. Lámpaolaj 44.—. 1 liter ó-bor —60. Uj-bor —44. Pálinka —32, Szilva pálinka —85. Szesz 95.—. 1 mm. kósó 10.70 nyers fagyú 24.—. olvaszt. fagyú 32.—, szappan 25.—, mosott birka gyapju —.—, magyar gyapju —.—. Egy hektoliter ó-bor 34.—, uj bor 23.—, mész 1.10, kemény faszén 1.70, puha faszén 1.50, kendermag 10.—. köles —.— repce —.—, dió 14.—, mogyoró —.—, aszalt szilva —.—. Egy kilogramm savanyu káposzta —.—, szalonna 60, sertéshus 52, juh-hus 34, veres hagyma 7, fog-hagyma 24, bors 1.—, paprika 1.20, barnakenyér 10. Egy liter kóolaj 20, 1 mm. bükköny —.—, 1 mm. luczernamag —.—, 1 mm. lóhere —.—, 1 mm. burgondi —.—.

Marha ártáblázat 1899. október 10-ről. Egy pár első rendű jármás ökör 320—340, egy pár másodrendű jármás ökör 240—280, egy pár harmadrendű jármás ökör 130—225, 1 drb fejős tehén 55—110, 1 drb vágó ökör 250 kgr. 73—92, 1 drb vágó tehén 150 kgr. 52—76, 1 drb. veres borju 12—19, 1 drb. fél éves borju 17—22, 1 drb egy éves borju 23—31, két éves borju 32—62, 1 drb hizott sertés 42—73, 1 pár fél éves 18—22, 1 pár egy éves sertés 31—40, 1 pár két éves serés 44—68, egy drb igás ló 55—115, 1 pár ökörbőr 16—21, 1 pár tehénbőr 12—16, 1 pár bojubőr 5—8, 1 pár lóbor 6—10.

Forgalmi kimutatás 1899. évi október 10-ről. Tiszta buza körülbelül 2000 hltr, kétszeres buza 600 hltr, rozs 900 hltr, árpa 500 hltr, zab 450 hltr, tengeri 800 hltr, burgonya 500 hltr. Lábas jószágok: Hizott sertés mintegy 75 drb, félhizott 80, sovány 100, süldő 190, malac: 300, hizott marha —, jármás ökör 230, fejős tehén 150, borju 120, bivaly 9, juh és kecske 90, ló 232.

Reich Jenő és Társa

Tőzsde jelentése.

— A Tiszántul eredeti távirata. —

Értéktőzsde.

Budapest, október 11.

Az irányzat nyugodt.

Osztrák hitel	—	—	—	—	—	368. ¹ / ₂
Magyar hitel	—	—	—	—	—	372. ³ / ₄
Allamvasut	—	—	—	—	—	339.—
Rimamurányi	—	—	—	—	—	336. ¹ / ₂
Magyar jelzálog	—	—	—	—	—	235.—
Salgótarjáni	—	—	—	—	—	341.—
Wagon-kölcsön	—	—	—	—	—	623.—
Villamosvasut	—	—	—	—	—	225.—
Magyar leszámítoló	—	—	—	—	—	251. ¹ / ₂
Iparbank	—	—	—	—	—	104. ²⁵ / ₁₀₀
Budapest közuti	—	—	—	—	—	404.50
Kereskedelmi	—	—	—	—	—	101.50
Délivvasut	—	—	—	—	—	65.08

Atáridők.

Budapest, október 11.

Készaru buzában az irányzat szilárd volt, és 35,000, mm. forgalom mellett az árak — krral magasabban jegyeztettek.

Buza októberre	—	—	—	—	—	8.13
Buza áprilisra	—	—	—	—	—	8.66
Uj tengeri	—	—	—	—	—	5.14
Rozs okt.	—	—	—	—	—	6.66
Zab okt.	—	—	—	—	—	4.90
Káposzta, repce, aug.	—	—	—	—	—	—

B e s, október 11.

Az irányzat csendes.

Osztr. hitel	—	—	—	—	—	362.—
Magyar hitel	—	—	—	—	—	367.—
Allamvasut	—	—	—	—	—	328.—

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1899. október 11-én.						
Magyar aranyjáradék 4%	—	—	—	—	—	115.50
Magyar koronajáradék	—	—	—	—	—	93.80
Magyar vasuti kölcsön aranyban 4 ¹ / ₁₀ %	—	—	—	—	—	119.75
Magyar vasuti kölcsön ezüstben 2 ¹ / ₁₀ %	—	—	—	—	—	99.25
Magyar keletvasuti államkötvény 1876-ból	—	—	—	—	—	119.25
Magyar földterhermentesítési kötvény 4%	—	—	—	—	—	92.50

Italmérségi jog megváltási kötvény	— — —	98.20
Horváth-szlován földterhermentési kötvény	— — —	—
Magyar nyereség-sorsjegy-kölcsön	— — —	161.25
Tiszaszabályozás és szegedi sorsjegyek kölcsön	— — —	137.50
Osztrák járadék papírban	— — —	98.—
Osztrák járadék ezüstben	— — —	98.—
Osztrák járadék aranyban	— — —	116.75
Osztrák korona járadék	— — —	98.25
Osztrák államsorsjegyek	— — —	185.50
Osztrák magyar bankrészvény	— — —	900.—
Magyar hitelbankrészvény	— — —	867.50
Osztrák hitelintézeti részvény	— — —	861.25
Párisi vista	— — —	329.—
20 frankos arany (Napoleon'd'or)	— — —	9.57
Németbirodalmi márka	— — —	121.05
London vista	— — —	47.87
10 márkás arany	— — —	11.79

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

Önkéntes árverés.

Néhai Markovits Kálmán há-
tékából 32 drb. különböző koru és
nemű, magas vérű **ló és csikó**, valamint
több rendbeli **kocsi és lószerszám**,
végre 12 drb. **sweitz** és 179 drb.
magyar faj különböző koru és nemű
gulyabeli marha — Biharmegyei
Árpádon, vasut-állomás **Nagysza-**
lonta — 1899. évi október 26-án
d. e. 10 órakor önkéntes árverésen
el fognak adatni. Az állatok Árpádon
bármikor megtekinthetők. Felvilágosítás-
sal Nagyvárad, Kisteleki-utca 507. sz. a.
lakásomon szívesen szolgálók.

Nagyvárad, 1899. október 10-én

MARKOVITS KÁROLY,

hagyatéki gondnok.

2-3.

Gottschlig Agoston-féle rum lerakat.

Friss Maroni.

Telefon 249.

Van szerencsém a nagyérdemű közönség szives tudomására hozni,
miszerint

fűszer-, gyarmat-áru, festék-, anyag-, bor- és ásványviz-kereskedésünket

az idény alkalmával a legkitűnőbb **Chinai és orosz theákkal** valódi
Jamaicai, Cuba, Portorico és Brazíliai, rémokkal, Francia és
a legkedveltebb magyar **cognaccal**, Francia és Magyar **pezsgő** valódi
tőkén termelt **Pacsenye, asztali, dessert és gyógyborokkal**, ugy a
a legkitűnőbb **liquerekkel** rendeztük be. Raktáron tartjuk továbbá a leg-
kedveltebb **thea süteményeket, csokoládék és cukorka különle-**
gességeket. Naponta friss **Kassai és Prágai sódar, Császárhús, Deb-**
reczeni kolbász, frankfurti virstli s itt még fel nem sorolt **hideg**
felvágottak, Ementhali, Trappista Groyer, s mindenféle **dessert**
sajtok, Déli és candirozott gyümölcsök a legkedveltebbek, kitűnő
zamatos **Cuba, gyöngy, Jáva, Mocca és kávé nagyraktárunkat** a
legújabbosáig **napi árak** mellett.

A midőn ezt b. tudomására hozzuk, kérjük szives pártolását, bizto-
sítván, hogy az áruk minőségével, mint szolid áraink, pontos és lelkiismeretes
kiszolgálásunkkal telj. megelégedését sikerülend megnyerni.

Kiváló díszlettel

Csordás Testvérek

Nagyvárad,

Szent László-tér, Takarékpénztár épület.

I d e i f ü g e.

Naponta kiváló finom érmehályricsenemegje szőlő.

VASUTI MENETREND.

Érvényes 1899. évi október 1-től.

Kolozsvár—Nagyvárad—Budapest.					Budapest—Nagyvárad—Kolozsvár.					Püspök-Ladány—Debreczen—Érmihályfalva.								
	Gy. v.	Gy. v.	Sz. v.	Sz. v.	V. v.		Gy. v.	Gy. v.	Sz. v.	Sz. v.	V. v.		Gy. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	T. v.	
Kolozsvár ind.	11 01	5 23	7 00	6 13	—	Budapest ind.	9 15	1 55	5 45	8 30	—	P.-Ladány ind.	5 25	1 24	4 06	2 29	6 05	
B.-Hunyad >	12 20	6 40	8 37	7 55	—	Nagykátá >	10 20	3 00	7 54	10 16	—	Debreczen >	6 46	3 —	5 22	3 56	8 20	
Csucsá >	12 52	7 09	9 19	8 37	4 40	Szolnok >	11 19	3 56	9 27	11 31	—	Érmihályfalva ér.	7 29	4 01	6 35	4 58	9 47	
Bucsa >	—	—	9 33	8 52	5 13	P.-Ladány >	12 55	5 28	11 53	2 00	5 00	Érmihályfalva—Debreczen—Püspök-Ladány.						
Brátka >	—	—	9 50	9 11	5 38	Báránd >	—	—	12 07	2 12	5 17	Sz. v. Sz. v. Sz. v. Sz. v. Gy. v.						
Rév >	1 34	7 47	10 08	9 32	6 13	Sáp >	† 1 17	† 5 48	12 24	2 27	5 38	Érmihályfalva ind.	6 36	11 09	5 27	9 14	8 15	
Élesd >	† 1 48	† 7 59	10 25	9 49	6 42	B.-Ujfalu >	1 33	6 03	12 46	2 47	6 04	Debreczen >	3 37	12 36	8 15	10 27	9 01	
Mező-Telegd >	2 01	8 11	10 42	10 07	7 10	M.-Peterd >	—	—	1 00	3 00	6 21	P.-Ladány ér.	5 13	1 45	9 45	11 28	9 48	
F.-Vásárhely >	—	—	11 01	10 27	7 38	M.-Keresztes >	—	—	1 14	3 12	6 37	Dob. Cs. — Nagy-Léta — Vértés.						
Vérad-Velenceze >	2 25	8 32	11 10	10 37	7 51	Bors >	—	—	1 28	3 25	6 56	Vértés—Debreczen—Nagy-Léta						
Nagyvárad ér.	2 31	8 38	11 17	10 44	8 —	F. öki >	—	—	1 36	3 32	7 08	V. v. V. v. V. v. V. v.						
Nagyvárad ind.	2 38	8 43	11 32	11 04	2 22	Nagyvárad ér.	2 11	6 39	1 48	3 42	7 22	Debreczen i.	8 35	4 21	Nagy-Léta—	5 25	1 05	
Püspöki >	—	8 51	11 42	11 14	2 37	Nagyvárad ind.	2 18	6 46	2 06	3 58	12 20	Sáránd >	9 28	5 06	Vértés ind.	—	—	
Bors >	—	—	11 50	11 22	2 48	V.-Velenceze >	2 24	—	2 30	4 05	12 29	H.-Bagos >	9 41	5 17	M.-Pályi >	5 47	1 30	
Mező-keresztes >	—	—	12 03	11 37	3 20	F.-Vásárhely >	—	—	2 41	4 16	12 44	H.-Pályi >	10 05	5 41	H.-Pályi >	6 03	—	
Mező-Peterd >	—	—	12 15	11 50	3 38	M.-Telegd >	2 50	7 15	3 03	4 38	1 15	M.-Pályi >	10 20	5 55	H.-Bagos >	6 18	2 05	
B.-Ujfalu >	3 18	9 23	12 29	12 05	4 16	Élesd >	† 3 04	† 7 28	3 21	4 56	1 43	N.-Léta- >	—	—	Sáránd >	6 40	2 29	
Sáp >	† 3 33	† 9 38	12 47	12 25	4 49	Rév >	3 26	7 50	3 45	5 20	2 21	Vértés ér.	10 43	6 15	Debreczen é.	7 18	3 13	
Báránd >	—	—	1 01	12 41	5 13	Brátka >	—	—	4 06	5 43	2 57	Sáránd—Derecske, Derecske—Sáránd.						
P.-Ladány >	4 03	10 06	1 34	1 19	5 31	Bucsa >	—	—	4 27	6 04	3 26	Sáránd ind.	9 38	5 16	Derecske ind.	6 00	1 49	
Szolnok >	5 39	11 44	3 35	3 37	—	Csucsá >	4 16	8 37	4 53	6 31	4 00	De ecske ér.	9 57	5 35	Sáránd ér.	6 20	2 09	
Nagy-Kátá >	6 34	12 41	4 45	5 07	—	B.-Hunyad >	4 52	9 08	5 32	7 16	4 55							
Budapest ér.	7 50	01 50	6 20	7 —	—	Kolozsvár ér.	5 55	10 08	6 59	8 33	7 00							
Nagyvárad—Szeged.				Szeged—Nagyvárad.				Nagyvárad—Arad.			Arad—Nagyvárad.							
	Sz. v.	Sz. v.	V. v.		Sz. v.	Sz. v.	V. v.		Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.		Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.			
Na gyvár ad ind.	10 20	4 30	7 00	Szeged ind.	3 40	10 25	6 40	Nagyvár ad ind.	10 20	4 30	7 00	Arad ind.	5 10	11 20	9 37			
Ósi >	10 30	4 41	7 16	E.-M.-Vásárhely >	4 38	11 05	7 50	Gyula >	12 21	6 44	10 01	Kurtics >	5 39	11 52	10 07			
Less >	10 48	5 01	7 52	Orosháza >	5 41	11 54	9 20	Békés-Csaba >	2 23	7 18	4 32	Kétegyháza >	6 14	12 31	10 54			
Gyapju >	10 56	5 10	8 05	Csaba >	7 00	2 33	4 50	Kétegyháza >	2 54	7 45	5 03	Békés-Csaba >	6 47	2 33	4 50			
Cséfa >	11 03	5 19	8 29	Gyula >	7 27	3 05	5 26	Kurtics >	3 28	8 21	5 38	Gyula >	7 27	3 05	5 26			
Szabolcs >	11 26	5 44	8 46	Sarkad >	7 47	3 27	5 56	Arad ér.	3 55	8 48	6 05	Nagyvár ad ér.	9 32	5 30	8 31			
Kötegyán >	11 46	† 6 05	9 15	Kötegyán >	† 7 57	3 39	6 10	Szombatság-Rogoz—Dobrest.								Dobrest—Szombatság-Rogoz.		
Sarkad >	11 57	6 17	9 31	Szalonta >	8 23	4 10	6 47	Szombatság-Rogoz ind.								Dobrest ind.		
Gyula >	12 21	6 44	10 01	Cséffa >	8 42	4 34	7 18	Vegy. v. Vegy. v.								Vegy. v. Vegy. v.		
Csaba >	2 10	7 41	4 44	Gyapju >	—	4 42	7 29	6 08 7 55								4 22 6 36		
Orosháza >	3 10	9 10	5 50	Less >	9 04	5 00	7 51	† 6 34 † 8 21								† 4 32 † 6 46		
H.-M.-Vásárhely >	4 00	10 02	7 00	Osi >	9 21	5 19	8 16	6 44 8 31								4 56 7 10		
Szeged >	4 35	10 55	7 55	Nagyvár ad ér.	9 32	5 30	8 31											

Nyomatott a Szent-László-nyomdában Nagyvár adon.